EUROPOS PARLAMENTAS

2004 *2009*

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas

2008/2020(INI)

12.2.2009

PRANEŠIMO PROJEKTAS

su pasiūlymu dėl Europos Parlamento rekomendacijos Tarybai dėl problemos, susijusios su klasifikavimu, ypač etninės kilmės ir rasės pagrindu, kovos su terorizmu, teisėsaugos, imigracijos, muitinės ir pasienių kontrolės srityse (2008/2020(INI))

Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetas

Pranešėja: Sarah Ludford

PR_INI_art114

TURINYS

Psl.

EUROPOS PARLAMENTO REKOMENDACIJA TARYBAI 3

PASIŪLYMAS DĖL REKOMENDACIJOS TARYBAI (B6-0483/2007) 12

EUROPOS PARLAMENTO REKOMENDACIJA TARYBAI

dėl problemos, susijusios su klasifikavimu, ypač etninės kilmės ir rasės pagrindu, kovos su terorizmu, teisėsaugos, imigracijos, muitinės ir pasienių kontrolės srityse (2008/2020(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Sarah'os Ludford pasiūlymą dėl rekomendacijos Tarybai dėl problemos, susijusios su klasifikavimu, ypač etninės kilmės ir rasės pagrindu, kovos su terorizmu, teisėsaugos, imigracijos, muitinės ir pasienių kontrolės srityse (B6-0483/2007), pateiktą ALDE frakcijos vardu,

– atsižvelgdamas į tarptautines, Europos ir nacionalines žmogaus teisių gynimo priemones, ypač į Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą, į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją (EŽTK), į Europos Sąjungos sutartį, į Europos bendrijos steigimo sutartį (EB sutartis), į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (Chartija) ir į valstybių narių konstitucijas, taip pat į asmenų privatumo, duomenų apsaugos, nediskriminavimo ir laisvo judėjimo teises ir garantijas, kurios pripažįstamos pagal minėtuosius dokumentus,

– atsižvelgdamas į Europos Tarybos pasiūlytas Europos duomenų apsaugos priemones, t. y. į EŽTK 8 straipsnį, į Europos Tarybos konvencijos dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu 108 straipsnį, į Europos Tarybos Ministrų komiteto rekomendaciją valstybėms narėms R(87)15 dėl asmens duomenų naudojimo policijos veikloje reguliavimo[1], į rekomendaciją R(97)18 dėl asmens duomenų, renkamų ir apdorojamų statistikos tikslu, apsaugos[2] ir į rekomendaciją R(2001)10 dėl Europos policijos etikos kodekso[3],

– atsižvelgdamas į ES duomenų apsaugos nuostatas, t. y. į Chartijos 7 ir 8 straipsnius, į 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo[4] ir į 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2008/977/TVR dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdant policijos ir teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos[5],

– atsižvelgdamas į kovos su diskriminacija rasės pagrindu priemones, t. y. į Tarptautinę konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo, į EŽTK 14 straipsnį ir į jos 12 protokolą, į EB sutarties 13 straipsnį ir į 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyvą 2000/43/EB, įgyvendinančią vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės,

[1] Patvirtinta Ministrų komiteto 1987 m. rugsėjo 17 d. vykusio 410-ojo ministrų pavaduotojų susitikimo metu.
[2] Patvirtinta Ministrų komiteto 1997 m. rugsėjo 30 d. vykusio 602-ojo ministrų pavaduotojų susitikimo metu.
[3] Patvirtinta Ministrų komiteto 2001 m. rugsėjo 19 d. vykusio 765-ojo ministrų pavaduotojų susitikimo metu.
[4] OL L 281, 1995 11 23, p. 31.
[5] OL L 350, 2008 12 30, p. 60.

– atsižvelgdamas į ES saugumo ir kovos su terorizmu, taip pat policijos ir teismų bendradarbiavimo, informacijos ir žvalgybos duomenų mainų priemones, pvz., į 2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos sprendimą 2005/671/EB dėl keitimosi informacija ir bendradarbiavimo teroristinių nusikaltimų srityje[1], į 2006 m. gruodžio 18 d. Tarybos pamatinį sprendimą 2006/960/TVR dėl keitimosi informacija ir žvalgybos informacija tarp Europos Sąjungos valstybių narių teisėsaugos institucijų supaprastinimo[2], į 2008 m. birželio 23 d. Tarybos sprendimą 2008/615/TVR dėl tarpvalstybinio bendradarbiavimo gerinimo, visų pirma, kovos su terorizmu ir tarpvalstybiniu nusikalstamumu srityje[3] ir į 2008 m. birželio 23 d. Sprendimą 2008/616/TVR, pagal kurį įgyvendinamas prieš tai minėtasis sprendimas[4],

– atsižvelgdamas į sukurtas ir planuojamas sukurti ES duomenų bazes, pvz., į Šengeno informacinę sistemą, į sistemą EURODAC ir į Vizų informacinę sistemą, taip pat į biometrinių duomenų rinkimo priemones, pvz., skirtas leidimams gyventi ir pasams rengti, kurias taikant taip pat atsiras galimybių kurti duomenų bazes,

– atsižvelgdamas į pasiūlymą kurti e. sienas, kaip pažymima Komisijos komunikate „Pasirengimas kitiems Europos Sąjungos sienų valdymo etapams“, pagal kurį siūloma įgyvendinti integruotą sienų valdymą ir sukurti automatinę sienų kontrolę, pagal kurią būtų vykdoma keleivių registravimo programa ir taikoma atvykimo ir išvykimo sistema[5],

– atsižvelgdamas į Europos Sąjungos ir Jungtinių Amerikos Valstijų susitarimą dėl oro vežėjų atliekamo keleivio duomenų įrašo (PNR) duomenų tvarkymo ir perdavimo Jungtinių Valstijų vidaus saugumo departamentui (DHS) (2007 m. PNR susitarimas)[6], į Tarybos pamatinį sprendimą dėl keleivio duomenų įrašo naudojimo teisėsaugoje[7], taip pat į nuomones dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros (Pagrindinių teisių agentūra), Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno ir pagal 29 straipsnį įsteigtos darbo grupės bei Policijos ir teisingumo darbo grupės pateikto pasiūlymo,

– atsižvelgdamas į susijusią nacionalinę teismų praktiką, pvz., į Vokietijos Konstitucinio Teismo sprendimą dėl policijos prevencinės kompiuterinės asmenų paieškos (vok. „polizeiliche präventive Rasterfahndung“)[8], į JK Lordų rūmų nuosprendį dėl Čekijos romų[9] ir į Europos žmogaus teisių teismo (EŽTT) praktiką, ypač į Timishevo bylą prieš Rusiją[10], į Nachovos ir kitų bylą prieš Bulgariją[11], į D. H. ir kitų bylą prieš Čekijos Respubliką[12] ir į S. ir Marperio bylą prieš Jungtinę Karalystę[13], taip pat į Europos

[1] OL L 253, 2005 9 29, p. 22.
[2] OL L 386, 2006 12 29, p. 89.
[3] OL L 210, 2008 8 6, p. 1.
[4] OL L 210, 2008 8 6, p. 12.
[5] COM(2008)0069.
[6] OL L 204, 2007 8 4, p. 18.
[7] COM(2007)0654.
[8] Vokietijos Konstitucinio Teismo sprendimas (BVerfG, 1 BvR 518/02, 2006 4 4, dalis Nr. 1-184).
[9] Lordų rūmai, 2004 m. gruodžio 9 d., R. prieš Prahos oro uosto imigracijos tarnybą ir kitus (atsakovai) Europos romų teisių centro ir kitų (ieškovai) vardu [2004 m.] (UKHL 55, 101 dalis).
[10] Timishev prieš Rusiją, 2005 m. gruodžio 13 d., Nr. 55762/00 ir 55974/00, E˘TT 2005-XII.
[11] Nachova ir kiti prieš Bulgariją [GC], 2004 m. vasario 26 d., Nr. 43577/98 ir 43579/98, EŽTT 2005-VII.
[12] D. H. ir kiti prieš Čekijos Respubliką, 2007 m. lapkričio 13 d., Nr. 57325/00.
[13] S. ir Marper prieš Jungtinę Karalystę, 2008 m. gruod¸io 4 d, Nr. 30562/04 ir 30566/04.

Bendrijų Teisingumo Teismo praktiką, ypač į Huberio bylą prieš Vokietiją[1],

– atsižvelgdamas į JT specialiojo pranešėjo Martino Scheinino pranešimą apie žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių skatinimą ir apsaugą kovojant su terorizmu[2], į Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro Tomaso Hamarbergo dokumentą „Teisės į privatumą apsauga kovojant su terorizmu“[3], į bendrąsias politines Europos Tarybos Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija (angl. ECRI) rekomendacijas Nr. 8 dėl priemonių, skirtų užkirsti kelią rasizmui, kovojant su terorizmu[4] ir Nr. 11 dėl kovos su rasizmu ir rasine diskriminacija, kai siekiama užtikrinti kontrolę[5], taip pat į Europos Sąjungos nepriklausomų pagrindinių teisių ekspertų tinklo pranešimą „Etninis klasifikavimas“[6],

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 114 straipsnio 3 dalį ir į 94 straipsnį,

– atsižvelgdamas į Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto pranešimą ir į Užsienio reikalų komiteto nuomonę (A6-0000/2009),

Klasifikavimas ir duomenų gavyba

A. kadangi verta labiau įsigilinti į klasifikavimo metodus, kuriuos taikant dažnai remiamasi kompiuteryje saugomais ir jo automatiškai pateikiamais duomenimis, taigi šiai praktikai negalioja bendroji taisyklė, kad teisėsaugos sprendimai turi būti grindžiami žmogaus asmeniniu elgesiu, o tai jau prieštaringa tendencija; kadangi klasifikavimas – tai tyrimo metodas, kai iš įvairių šaltinių gaunama duomenų apie asmenis; šie duomenys gali aprėpti informaciją apie minėtųjų asmenų etninę kilmę, rasę, tautybę ir religiją ir jais gali būti remiamasi siekiant identifikuoti atitinkamai grupei priklausančius nusikaltėlius arba teroristine veikla įtariamus asmenis bei pritaikyti jų atžvilgiu galimas sankcijas; klasifikavimas gali būti apibrėžiamas kaip

sisteminis fizinių, elgsenos ar psichologinių savybių grupių, siejamų su konkrečiais nusižengimais, junginys, kuriuo remiamasi priimant teisėsaugos sprendimus[7]

arba, siekiant aiškiai apibrėžti duomenų gavybos ir klasifikavimo ryšį,

tai metodas, kai, remiantis ankstesne patirtimi, apibrėžiama konkrečiai klasei priskiriamo asmens savybių grupė ir tada ieškoma turimų duomenų apie asmenis, kuriems ypač būdinga minėtoji savybių grupė[8]*,*

[1] Byla C-524/06 [2008 m.], rink. I-0000.
[2] JT dokumentas A/HRC/4/26, 2007 m. sausio 29 d.
[3] CommDH/issue paper (2008)3, Strasbūras, 2008 m. lapkričio 17 d.
[4] CRI(2004)26, patvirtinta 2004 m. kovo 17 d.
[5] CRI(2007)39, patvirtinta 2007 m. birželio 29 d.
[6] CFR-CDF, nuomonė 4.2006, galima gauti adresu http://ec.europa.eu/justice_home/cfr_cdf/doc/avis/2006_4_en.pdf.
[7] Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros nuomonės dėl pasiūlymo dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) naudojimo teisėsaugos tikslais 35 dalis.
[8] Lordų rūmų pranešimas. Clarke R., „Profiling: A Hidden Challenge to the Regulation of Data Surveillance“, 1993, 33 dalies 41 išnaša.

B. kadangi klasifikavimas, kuris grindžiamas rasiniais arba etniniais kriterijais ir dėl to keliantis itin didelį susirūpinimą, nes neatitinka nediskriminavimo kriterijų, gali būti apibrėžiamas kaip

rasės arba etninės kilmės, religijos arba tautinės kilmės, kaip vienintelio veiksnio arba keleto veiksnių, naudojimas sistemingai priimant teisėsaugos sprendimus, nesvarbu, ar asmenys nustatomi automatiškai, ar taikant kitokias priemones[1]*,*

arba

atvejis, kai policija, siekdama kontroliuoti, stebėti ar atlikti tyrimą, tačiau neturėdama objektyvaus ir įtikimo pagrindo, naudoja rasės, odos spalvos, kalbos, religijos, tautybės arba tautinės ar etninės kilmės kriterijų[2]*,*

C. kadangi klasifikavimas policijai ir kitiems organams išgaunant duomenis arba imantis kitokių veiksmų vis labiau naudojamas kaip teisėsaugos ir sienų kontrolės priemonė, ir kadangi nepakankamai dėmesio skiriama jo veiksmingumui įvertinti ir teisiniams saugikliams parengti ir pritaikyti siekiant, kad būtų užtikrinta teisė į privatumą ir išvengta diskriminacijos,

D. kadangi taikomi šie klasifikavimo būdai:

i) *aprašomasis*, kuris grindžiamas liudininkų ir kita informacija apie nusikaltėlius arba įvykdytų nusikaltimų pobūdį, taigi šiuo atveju siekiama geriau pažinti konkrečius įtariamuosius arba atsekti esamu metu pagal tą patį principą vykdomą nusikalstamą veiklą, arba

ii) *prognozuojamasis*, kai nustatomas ankstesnių įvykių metu įsidėmėtų kintamųjų ir turimos informacijos bei žvalgybos duomenų tarpusavio ryšys siekiant padaryti tikėtinas išvadas ir nustatyti asmenis, kurie gali būti susiję su ateityje planuojamais arba iki šiol neatskleistais nusikaltimais[3],

Teisiniai įsipareigojimai

E. kadangi su teisėsauga susiję veiksmai visuomet turi būti vykdomi paisant pagrindinių teisių, įskaitant teises į privatų ir šeiminį gyvenimą, į asmens duomenų apsaugą ir į nediskriminavimą; kadangi, nors kovojant su terorizmu ir siekiant užkirsti kelią itin sunkiems nusikaltimams, būtinas glaudus tarptautinis bendradarbiavimas, visi bendradarbiavimo veiksmai turi atitikti tarptautinės teisės nuostatas ir Europos normas bei vertybes, susijusias su vienodu požiūriu ir tinkama teisine apsauga, taip pat ir todėl, kad ES nepakenktų savo, kaip patikimumos tarptautinių žmogaus teisių skatintojos, vaidmeniui,

---

[1] De Schutter, Oliver ir Ringelheim, Julie (2008), „Ethnic Profiling: A Rising Challenge for European Human Rights Law“, *Modern Law Review*, 71(3): 358–384.

[2] Prieš tai minėtos Europos komisijos kovai su rasizmu ir netolerancija bendrosios politinės rekomendacijos Nr. 11 1 dalis.

[3] JT specialiojo pranešėjo pranešimo apie žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių skatinimą ir apsaugą kovojant su terorizmu 33 dalis.

F. kadangi aprašomasis ir prognozuojamasis klasifikavimas gali būti naudojamas kaip teisėta tyrimo priemonė, jeigu tai grindžiama specifine patikima ir laiku gauta informacija, atspindinčia veiksnius, kurie statistiškai susiję su konkrečia nusikalstama elgsena[1], ir jeigu pagrįsta, kad veiksmai, kurių ketinama imtis remiantis šiais klasifikavimo duomenimis, teisiškai būtini ir proporcingi,

G. kadangi Europos policijos etikos kodekse pažymima, kad mažiausias reikalavimas, keliamas policijai atliekant tyrimą, yra sugebėjimas įtikinamai pagrįsti įtarimą dėl faktinio ar galimo nusižengimo arba nusikaltimo, ir kadangi pasitvirtino, kad nesivadovaujant patikimu pagrindu, t. y. tada, kai klasifikavimas grindžiamas stereotipais ar prietarais, didesnė galimybė pažeisti žmogaus teises, o tai kelia grėsmę asmeniui ir visai visuomenei[2],

H. kadangi prognozuojamasis klasifikavimas, kuris grindžiamas įvairiomis savybėmis, siejamomis su įvairių duomenų bazių informacija, ir atspindintis nepagrįstus apibendrinimus arba išnagrinėtus elgsenos modelius, kurie, kaip manoma, liudija apie ateityje planuojamą arba iki šiol neatskleistą nusikaltimą ar teroro aktą, kelia didžiulį susirūpinimą dėl privatumo ir gali kirstis su teise į privatų gyvenimą, kuri numatyta pagal EŽTK 8 straipsnį ir pagal Chartijos 7 straipsnį[3],

I. kadangi, sprendžiant iš EŽTT praktikos, akivaizdu, kad EŽTK 8 straipsnio 2 dalies išimtys galimos tik tada, kai jos atitinka teisės nuostatas ir yra būtinos visuomenei[4] – tai patvirtinta neseniai EŽTT priimtame pirmiau minėtos S. ir Marperio bylos prieš Jungtinę Karalystę, kuri iškelta remiantis tvirtinimu, kad buvo pažeistos 8 straipsnio nuostatos, nuosprendyje (bendri ir geranoriški įgaliojimai saugoti asmenų, kurie įtariami nusižengimu, tačiau už jį neteisti, pirštų atspaudus, ląstelių ir DNR pavyzdžius),

J. kadangi, remiantis EŽTT išvada dėl stigmatizacijos grėsmės, kuri padaryta nagrinėjant pirmiau minėtą S. ir Marperio bylą prieš Jungtinę Karalystę ir kuri grindžiama tuo, kad už jokį nusižengimą neteisti asmenys Jungtinės Karalystės DNR duomenų bazėje traktuojami kaip teisti nusikaltėliai, taip pat turėtų būti keliamas klausimas dėl klasifikavimo apdorojant žmonių, kurie teismo nebuvo pripažinti kaltais, asmeninius duomenis teisėtumo[5],

K. kadangi Vokietijos Konstitucinis Teismas pripažino nekonstitucine programą „Rasterfahndung“, pagal kurią Vokietijos policijos pareigūnai, (nesėkmingai) siekdami nustatyti terorizmu įtariamus asmenis, iš viešų ir privačių duomenų bazių rinko 18–40 metų amžiaus vyrų – esamų ar buvusių galimai musulmonų tikėjimo studentų – asmeninius įrašus; kadangi, remiantis pirmiau minėtu Vokietijos Konstitucinio Teismo nuospendžiu, duomenų gavyba laikoma neteisėtu asmeninių duomenų gavimo būdu ir

---

[1] Ten pat.
[2] Ten pat, 33 dalis. Taip pat žr. prieš tai minėtą ES nepriklausomų pagrindinių teisių ekspertų tinklo pranešimą „Etninis klasifikavimas“, p. 9–13.
[3] Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros nuomonės dėl pasiūlymo dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) naudojimo teisėsaugos tikslais 4 dalis.
[4] Trumpa panašios teismo praktikos apžvalga pateikta E. Brouwerio tyrime „Towards a European PNR System?“, kuris atliktas Europos Parlamento ES vidaus politikos generalinio direktorato (piliečių teisės ir konstituciniai reikalai) prašymu, dokumentas PE 410.649, 2009 m. sausio mėn., 5 dalis, p. 16–17.
[5] EŽTT nuosprendžio prieš tai minėtoje S. ir Marperio byloje prieš Jungtinę Karalystę 125 dalis.

privatumo pažeidimu ir negali būti pateisinama būtinybe reaguoti į ilgalaikę grėsmingą padėtį, susijusią su rugsėjo 11 d. teroristų išpuoliais, priešingai, turėtų būti pateikta informacijos apie konkretų pavojų, pvz., apie rengimąsi teroro išpuoliams ar jų pradžią,

Veiksmingumas

L. kadangi įvairiuose amerkiečių tyrimuose abejojama dėl duomenų gavybos ir klasifikavimo naudingumo, pvz.:

i) „Cato Institute“ atliktame tyrime pažymima, kad:

nors duomenų gavyba daugeliu požiūriu naudinga, ji nėra tinkamai pritaikyta informacijai apie teroristus atskleisti. Duomenų gavybos naudojimas nacionalinio saugumo, teisėsaugos ir technologijų srityse siekiant atskleisti informaciją apie teroristus nepasiteisintų, kadangi taip tik būtų švaistomi mokesčių mokėtojų pinigai, be reikalo pažeidinėjamas privatumas ir pilietinės laisvės bei neteisingai naudojami brangūs nacionalinio saugumo bendruomenei atsovaujančių vyrų ir moterų laiko ir energijos ištekliai[1]*,*

ii) JAV nacionalinės mokslinių tyrimų tarybos atliktame duomenų gavybos ir elgsena grindžiamos stebėsenos technologijų tyrime, skirtame Nacionalinio saugumo departamentui, pažymima, kad:

automatiškas teroristų identifikavimas taikant duomenų gavybos metodą... nėra nei įmanomas kaip siekis, nei pageidautinas kaip tikslas technologijoms veiksmingai plėtoti[2]*,*

M. kadangi duomenų gavybos veismingumą neigiamai veikia tai, kad didžiulį kiekį turimų duomenų filtruojantis analitikas faktiškai ieško adatos šieno kupetoje; kadangi įstatymų paisantys piliečiai palieka netgi daugiau vadinamųjų skaitmeninių pėdsakų negu nusikaltėliai ir teroristai, kurie deda visas pastangas siekdami nuslėpti savo tapatybę; kadangi dažnai faktai sutampa neteisingai, taigi įtarimas krenta ant visiškai nekaltų žmonių: taip gali būti pažeistas asmens privatumas, nors tikrieji įtariamieji lieka neatpažinti,

N. kadangi priešinga problema – galimybė sukurto profilio neatitikusiems ieškomiems nusikaltėliams likti nesuimtiems, pvz., kaip atsitiko grupuotės, atsakingos už 2005 m. liepos 7 d. sprogdinimus Londone, vadeivai, kuris patraukė žvalgybos tarnybų dėmesį kaip asmuo, laikytas kitų asmenų, įtartų dalyvavus teroristų išpuolyje, bendrininku, tačiau buvo paleistas, nes neatitiko pakankamai iki 2005 m. liepos mėn. nustatytų terorizmu įtariamo asmens kriterijų[3],

O. kadangi klasifikavimas, kuris kenkia geriems bendruomenės narių santykiams ir sulaiko

[1] „Cato Institute“ politikos analizė Nr. 584, 2006 m. gruodžio 11 d., Jeff Jonas ir Jim Harper „Effective Terrorism and the limited role of predictive data-mining“.
[2] „Protecting Individual Privacy in the Struggle Against Terrorists: A Framework for Program Assessment“. Santrauką galima gauti adresu http://www.nap.edu/catalog/12452.html, p. 4.
[3] „Detectives draw up new brief in hunt for radicals“, *The Times*, 2005 m. gruodžio 28 d.

kai kurias bendruomenes nuo bendradarbiavimo su teisėsaugos organais, tik trukdytų žvalgybai rinkti duomenis ir imtis veiksmingų veiksmų prieš nusikalstamumą ir terorizmą[1],

P. kadangi veiksmingas informacijos apie konkrečius įtariamuosius rinkimas ir specialių iniciatyvų įgyvendinimas yra geriausias būdas nustatyti terorizmo atvejį ir užkirsti jam kelią, be to, visiems vienodą poveikį turintys atsitiktiniai patikrinimai ir kontrolė, kurių teroristai negalėtų išvengti, būtų veiksmingesni negu klasifikavimas prevencinės kovos su terorizmu tikslu[2],

Etninis klasifikavimas

Q. kadangi nedraudžiama naudoti etninės, tautinės kilmės ar religijos veiksnius teisėsaugos tyrime, jeigu tai atitinka nediskriminavimo standartus ir EŽTK 14 straipsnio nuostatas, tačiau, norint pagrįstai užtikrinti, kad taikant šiuos kriterijus nebūtų diskriminuojama, jų taikymas turi būti veiksmingas, būtinas ir proporcingas,

R. kadangi stereotipinėmis prielaidomis grindžiamas klasifikavimas gali išprovokuoti visuomenės priešiškumą konkrečios etninės kilmės, tautybės ar religijos asmenims ir ksenofobiją jų atžvilgiu[3],

S. kadangi, remiantis EŽTT praktika, nustatyta, kad, jeigu rasė yra išskirtinis pagrindas imtis teisėsaugos veiksmų, tai prilygsta uždraustai diskriminacijai[4]; tačiau primena, kad praktiškai ne visuomet aišku, ar rasė arba etninė kilmė yra išskirtinis ar lemiamas pagrindas imtis minėtų veiksmų, ir dažnai tik išanalizavuss teisėsaugos praktikos pavyzdžius paaiškėja tikroji šių veiksnių svarba,

T. kadangi, kol nepatvirtintos tarptautinio ar Europos lygmens normos, pagal kurias būtų aiškiai uždraustas etninis klasifikavimas, remiantis EŽTT praktika jis bus laikomas draudžiamu, o vadovaujantis Tarptautine konvencija dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo ir ECRI požiūriu, tai peržengia diskriminacijos draudimo nuostatas[5],

U. kadangi, remiantis 2000 m. pasaulinėje kovos su rasizmu konferencijoje priimta veiksmų programa, valstybės raginamos rengti, įgyvendinti ir stiprinti veiksmingas priemones, skirtas rasiniam klasifikavimui panaikinti[6]; kadangi ECRI savo pirmiau minėtoje rekomendacijoje Nr. 8 dėl priemonių, skirtų užkirsti kelią rasizmui, kovojant su terorizmu kreipėsi į vyriausybes su prašymu užtikrinti, kad, remiantis teisės aktais ir reglamentais teisėsaugos srityje ar juos įgyvendinant nebūtų skatinama diskriminacija; kadangi ES nepriklausomas pagrindinių teisių ekspertų tinklas įsitikinęs, kad teroristų profiliai,

---

[1] JT specialiojo pranešėjo pranešimo apie žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių skatinimą ir apsaugą kovojant su terorizmu 62 dalis.
[2] Ten pat, 61 dalis.
[3] Ten pat, 40 dalis.
[4] Pvz., EŽTT nuosprendis pirmiau minėtoje Timishevo byloje prieš Rusiją.
[5] Europos Sąjungos pagrindinių teisių agentūros nuomonės dėl pasiūlymo dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl keleivio duomenų įrašo (PNR) naudojimo teisėsaugos tikslais 39 dalis.
[6] Pasaulinės konferencijos prieš rasizmą, rasinę diskriminaciją , ksenofobiją ir kitokią netoleranciją ataskaita (A/CONF.189/12), veiksmų programa, 72 dalis.

parengti remiantis tokiomis savybėmis, kaip tautybė, amžius ar gimimo vieta, kelia didžiulę diskriminacijos grėsmę[1],

V. kadangi būtina visapusiškai įvertinti tyrimo metodus ir duomenų tvarkymo sistemas, taikomus ES ir valstybėse narėse, kurios naudoja ar teikia klasifikavimo duomenis, ir kadangi būtina užtikrinti, kad būtų visapusiškai vykdomi nacionaliniai, Europos ir tarptautiniai teisiniai įsipareigojimai ir išvengta nepagrįsto diskriminuojamo ar privatumą pažeidžiančio poveikio,

W. kadangi ši veikla turi būti vykdoma remiantis toliau išdėstytomis gairėmis ir kadangi būtina derinti visus šiuos saugiklius siekiant užtikrinti visapusišką ir veiksmingą apsaugą,

1. pateikia Tarybai šias rekomendacijas:

   a) bet kokia asmens duomenų tvarkyba teisėsaugos ir kovos su terorizmu tikslais turi būti grindžiama paskelbtomis aiškiomis, konkrečiomis ir įpareigojančiomis teisinėmis taisyklėmis bei atliekama atsižvelgiant į atidžią ir veiksmingą nepriklausomų duomenų apsaugos organų priežiūrą;

   b) duomenų rinkimas ir klasifikavimo metodų taikymas asmenų, kurie neįtariami už jokį konkretų nusikaltimą ar už keliamą grėsmę, atžvilgiu turi būti griežtai grindžiamas būtinybe tai daryti ir neperžengti proporcingumo ribų;

   c) turėtų būti aiškiai nustatyta, kurio skiriasi faktiniai ir žvalgybos duomenys bei duomenys apie skirtingas duomenų subjektų kategorijas;

   d) prieiga prie policijos ir slaptųjų tarnybų bylų turėtų būti suteikta tik tam tikrais atvejais, konkrečiais tikslais ir pagal valstybėse narėse galiojančią teisinės kontrolės tvarką;

   e) turi būti nustatytos asmeninės informacijos laikymo ribos;

   f) turėtų būti uždrausta rinkti duomenis apie asmenis remiantis vien konkrečia šių asmenų rasine ar etnine kilme, religiniais įsitikinimais, lytine orientacija ar elgsena, politine nuomone ar naryste tam tikruose judėjimuose ar organizacijose, kurie pagal įstatymą nėra oficialiai uždrausti;

   g) privačioms ar viešoms institucijoms, priimančioms sprendimus apie asmenis be žmogiško šių asmenų įvertinimo, turėtų būti leista pasikliauti kompiuteriu tik išimtiniais atvejais ir nustačius griežtus saugiklius;

   h) turėtų būti nustatyti griežti teisiniai saugikliai, kuriuos taikant būtų užtikrinta tinkama ir veiksminga teisinė ir parlamentinė policijos ir slaptųjų tarnybų veiklos, įskaitant jų vykdomą kovos su terorizmu veiklą, priežiūra;

[1] ES nepriklausomų pagrindinių teisių ekspertų tinklas, „Laisvės ir saugumo pusiausvyra Europos Sąjungai ir jos valstybėms narėms reaguojant į terorizmo grėsmę“ (2003 m.), p. 21.

i) atsižvelgiant į galimas pasekmes asmenims, žala turi būti atitaisoma veiksmingai, be to, duomenų subjektui turi būti pateikta aiški informacija apie taikomas procedūras ir užtikrinamos teisės į prieigą ir į žalos atitaisymą; j) turi būti išnagrinėti šiuo metu galiojantys EB teisės aktai ir atsižvelgta į tai, kokiu mastu pagal juos numatyta taikyti klasifikavimą, be to, turėtų būti svarstoma teisės reformos galimybė, jei tai būtina siekiant išvengti pagrindinių teisių pažeidimų; Pagrindinių teisių agentūra kartu su Europos duomenų apsaugos pareigūnu turėtų būti įpareigoti atlikti tyrimą šioje srityje;

0

0 0

2. paveda Pirmininkui perduoti šią rekomendaciją Tarybai ir Komisijai susipažinti bei valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams.

19.12.2007

PASIŪLYMAS DĖL REKOMENDACIJOS TARYBAI (B6-0483/2007)

pagal Darbo tvarkos taisyklių 114 straipsnio 1 dalį

pateikė: Sarah Ludford

ALDE frakcijos vardu,

dėl problemos, susijusios su klasifikavimu, ypač etninės kilmės ir rasės pagrindu, kovos su terorizmu, teisėsaugos, imigracijos, muitinės ir pasienių kontrolės srityse

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į tarptautinius, Europos ir nacionalinius aktus dėl žmogaus teisių, kaip antai Europos žmogaus teisių konvenciją ir Pagrindinių teisių chartiją, ir atsižvelgdamas į asmenims suteiktas teises ir garantijas privatumo, duomenų apsaugos ir antidiskriminacijos srityse bei susijusią teismų praktiką,

– atsižvelgdamas į Europos lygmens priemones kovos su terorizmu srityje, įskaitant valstybių narių policijos ir teisminį bendradarbiavimą ir keitimąsi informacija bei žvalgybos informacija, kaip antai Tarybos sprendimą 2005/671/TVR dėl keitimosi informacija ir bendradarbiavimo teroristinių nusikaltimų srityje, Tarybos pamatinį sprendimą 2006/960/TVR dėl keitimosi informacija ir žvalgybos informacija tarp Europos Sąjungos valstybių narių teisėsaugos institucijų supaprastinimo, ypač turint mintyje sunkius nusikaltimus, įskaitant teroristų išpuolius, ir Tarybos sprendimą dėl tarpvalstybinio bendradarbiavimo gerinimo, visų pirma kovos su terorizmu ir tarpvalstybiniu nusikalstamumu srityje (Priumo sutarties integracija į Sąjungos teisinę sistemą),

– atsižvelgdamas į ES ir JAV susitarimą dėl keleivio duomenų įrašo (angl. PNR) ir Komisijos pasiūlymą dėl ES keleivio duomenų įrašo (COM(2007)0654),

– atsižvelgdamas į garantijas dėl duomenų apsaugos, ypač Direktyvą 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis, ir siūlomą Tarybos pamatinį sprendimą dėl asmens duomenų, tvarkomų vykdant policijos ir teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, apsaugos,

– atsižvelgdamas į ES antidiskriminacijos politiką, ypač Rasių lygybės direktyvą 2000/43/EB ir Užimtumo lygybės direktyvą 2000/78/EB,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 114 straipsnio 1 dalį,

A. pripažindamas, kad kovojant su nusikalstamumu ir terorizmu teisėsaugos institucijų bendradarbiavimo veiksmingumas labai priklauso nuo jų galėjimo laiku gauti informaciją ir žvalgybos informaciją bei ja keistis,

B. kadangi duomenys apie etninę kilmę, religiją ir nacionalinę kilmę yra jautrūs asmens duomenys, kuriems remiantis Europos teisės aktais taikoma griežta apsauga, tačiau ši informacija kartais vertinama kaip svarbi tiriant nusikaltimus ir užkertant kelią terorizmui, ir nevyriausybinių organizacijų tyrimai rodo, kad klasifikavimas, sutelkiant dėmesį į tam tikras etnines, rasines ir religines grupes, taip pat protestuotojus ir keliautojus, įgauna didesnį mastą praktiškai įtvirtinamas teisėsaugos ir policijos darbe,

C. suprasdamas, kad pastangoms gauti iš bendrijų informacijos, kuri gyvybiškai svarbi tam, kad kova su nusikalstamumu ir terorizmu būtų sėkminga, gali būti rimtai pakenkta dėl pasitikėjimo stokos teisėsaugos srityje ir ypač baiminantis diskriminacijos,

D. todėl susirūpinęs, kad Europos Komisijos pasiūlymas dėl ES keleivio duomenų įrašo sistemos, pagal kurią numatoma rinkti į ES vykstančių keleivių duomenis, gali sudaryti pagrindą klasifikuoti, įskaitant rasės arba etninės kilmės aspektu, kadangi numatomas „PNR duomenų lyginimas su ypatumų deriniu ir elgesio modeliais, siekiant atlikti rizikos vertinimą“, ir nurodoma, kad „kai keleivis atitinka tam tikrą rizikos vertinimą, jis gali būti laikomas pavojingu keleiviu“,

E. susirūpinęs, kad kai kurios valstybės narės ir Komisija paskelbė planus rinkti ir laikyti duomenis apie atvykstančius arba išvykstančius keleivius, nes tai taip pat gali būti aprašų, pagrįstų asmens duomenimis, įskaitant jautrius duomenis, sudarymo priežastis,

F. kadangi Pagrindinių teisių nepriklausomų ekspertų tinklas savo nuomonėje Nr. 4/2006 nurodo, kad klasifikavimas etniniu arba rasiniu pagrindu turėtų būti vertinamas kaip neteisėtas bet kokiomis aplinkybėmis,

G. kadangi įstatymuose ir politikos srityse, susijusiose su saugumu ir teisėsauga, labai svarbu gerbti žmogaus teises ir pagrindines laisves, pavyzdžiui, teisę į privatumą ir diskriminacijos draudimą,

H. apgailestaudamas, kad į Europos Parlamento ne kartą išreikštą susirūpinimą dėl klasifikavimo rasiniu, etniniu ir elgesio pagrindu duomenų apsaugos srityje, bendradarbiavimo teisėsaugos sektoriuje, duomenų ir žvalgybos informacijos mainų, aviacijos ir transporto saugumo, imigracijos ir sienų valdymo ir su antidiskriminacijos priemonėmis susijusiose srityse iki šiol nebuvo tinkamai atsižvelgta siekiant, kad būtų

galima susitarti dėl teisėtos praktikos ir nustatyti teisines spragas,

1. siunčia Tarybai šias rekomendacijas:

   a) teisėsauga visuomet turi būti vykdoma paisant duomenų apsaugos reikalavimų, gerbiant pagrindines teises ir nediskriminavimo principą;

   b) dabartinė praktika teisėsaugos ir saugumo srityje, kai vykdomas klasifikavimas rasiniu, etniniu ir elgesio pagrindu ir įvertinama rizika, turi būti ištirta, išanalizuota ir aptarta politinėse diskusijose ir pateiktas pagrindimas ir rezultatai, palyginti su tokios praktikos žala;

   c) turėtų būti ištirta, kokiu mastu pagal esamus įstatymus leidžiama klasifikuoti, ir, jei reikia, apsvarstyta įstatymų reforma siekiant užtikrinti, kad būtų išvengta diskriminacijos;

   d) todėl reikia aiškiai apibrėžti teisėto ir neteisėto jautrių asmens duomenų naudojimo skirtumą saugumo srityje ir skatinti atitinkamas saugumo institucijas glaudžiau bendradarbiauti klasifikavimo supratimo ir vykdymo bei darbo su atitinkamomis bendrijomis šioje srityje klausimais;

2. paveda Pirmininkui perduoti šią rekomendaciją Tarybai ir susipažinti Komisijai, valstybių narių vyriausybėms ir nacionaliniams parlamentams.